

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لے کے ناں میں سوہنے رب دا کراں کلام بیان
مہر محبت کرنے والا اچا اُسدا ناں

شخصیات

منتخب کالمی مجموعہ

چنگاریاں

ہندکو

وسیم شاہد

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

جملہ حقوق بحق گندھارا ہندکو اکیڈمی محفوظ اُن

چنگاریاں	نام کتاب
وسیم شاہد	کالم
منتخب کالمی مجموعہ	موضوع
سعدیہ عزیزین	کمپوزنگ
ثاقب حسین	سرورق
2017ء	سال اشاعت
F.37/17	جی ایچ اے اشاعت حوالہ
محمد ضیاء الدین	اہتمام اشاعت
(جنرل سیکریٹری، گندھارا ہندکو بورڈ)	
300/- روپے	قیمت
گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور	مطبع
جی ایچ اے لیزر پرنٹنگ، پشاور	پرنٹر
978-969-687-020-3	ISBN No.
گندھارا ہندکو اکیڈمی، 2 چنار روڈ،	ملوئیں واہپتہ
آبدہ، یونیورسٹی ٹاؤن پشاور	

گندھارا ہندکو اکیڈمی پشاور

2- چنار روڈ، آبدہ، یونیورسٹی ٹاؤن، پشاور

091-9216223-9216224

www.gandharahindko.com

انتساب

انہاں جذبیاں دے ناں
جہاں نوں میں چنگاریاں
داعنوان دینا پیاں واں

وسیم شاہد

ترتیب

نمبر شمار	عنوانات	صفحات
1	پک ضروری گہل (محمد ضیاء الدین)	ح
	مصنف دی گہل (خواجہ وسیم شاہد)	خ
2	”ڈاکٹر ظہور احمد اعوان دی تحریر“	1-3
3	عمران خان دی سیاست	4-6
4	ذوالفقار علی بھٹو پک عہد ساز شخصیت	7-11
5	قمر عباس دی گلاں تے یاداں	12-15
6	سید ظاہر علی شاہ	16-19
7	شرافت علی مبارک	20-22
8	شہید ملک سعد	23-25
9	پک غیر رسمی کالم	26-28
10	پک مثالی شخصیت، حاجی محمد ایوب فلیلی (مرحوم)	29-31
11	عاشق قرآن - حبیب اللہ قاضی	32-33
12	شہید ٹہکی دا لکراں - آصف خان باغی	34-35
13	ہندکووان عالم دین	36-39
14	حافظ جی!	40-42
	کتاباں تے تبصرے	43
15	"بیان القرآن" دی رونمائی	44-46
16	تاریخ پشور از منشی گوپال داس	47-49
17	25 واں کیہنٹھ	50-52
18	ہندکو دے سر داسائیں۔۔۔ سائیں احمد علی	53-56
19	ابن انشاء دی دلچسپ تحریاں	57-59

60-62	ضرورت مثالی رشتہ	20
63-64	کچی مٹی دی نشبُو	21
65-66	سرحد دا ثقافتی انسائیکلو پیڈیا	22
67-68	ہندکو دا سرمایہ تے سرگرمیاں	23
69-71	احوال ترے علمی تے ادبی تقریباں دا	24
72-74	احمد فراز۔۔۔۔۔ کچھ یاداں	25
75-78	پشاوریات : وزیر اعلیٰ سرحد سی چند معروضات	26
79-80	کوئی میرا شہر مٹوں لوٹا دیوے	27
81-83	باغات پشور	28
84-85	پشور نوں ہک سخت گیر مجسٹریٹ دی ضرورت	29
86-87	ناظم اعلیٰ پشور دی ترجیحات	30
88-90	سانوں ٹیم ورک تے منصوبہ بندی دی ضرورت اے	31
91-94	ملک سعد فلانی اوور	32
95-96	پشور دے تاریخی دروازاں دی تزئین تے آرائش	33
97-98	پشور تے صوبہ سرحد و سے افتخار حسین شاہ دی خدمات	34
99-101	پشور نوں ضرورت اے۔۔۔۔۔ ہفتہ صفائی دی	35
102-104	پانڑی بی مہنگا کردتانی	36
105-107	تقریباں تے ساڈا قومی ورثہ	37
108-110	ہک خط ہک مسئلہ	38
111-113	ٹریفک دے مسائل تے ایس پی ٹریفک	39
114-116	پاکستان ساڈی جان۔ سب سی پہلے پاکستان	40
117-119	خدار اسز پوری قوم نوں نہ دیو	41
120-122	خیبر نیوز تے کالم نگاراں دے انٹرویو	42
123-124	وزیر اعلیٰ سرحد دا پیسکو و سے حکم	43

پک ضروری گہل

وسیم شاہد کالم نگاری دے ایچ ڈاکٹر ظہور احمد اعوان دے شاگرد اُن تے جدو ڈاکٹر صیب زندہ ائے تے اکثر و بیشتر وسیم صیب اُنہاں سی رہنمائی لیزدے وسے حاضر ہوندے ائے تے آپڑے کالماں ایچ کوشش کردے ائے کہ ظہور ہونزاں دارنگ اپنا لیون۔ اس کوشش ایچ اُنہاں نے ڈاکٹر صیب سی تا ایہہ ضرور سکھ لتا یا کہ لکھڑیں وسے نوے نوے موضوعات تلاش کرنے چاہیدین۔ وسیم شاہد دی کالماں دا انداز تحریر دل نشین تے سادہ وسے تے قاری جلدی اُنہاں دی گل سمجھ جاندین۔ اُنہاں نے آپڑے کالماں چو پشور تے ہندکو زبان نال تعلق رکھڑیں ولے کالماں اُنوں اک جگہ تے اکٹھا کیتے تے پہلے ایہہ کالم اُردو ایچ چھپین تے پھر اُنہاں نے محنت تے کمال ہنر نال اُنہاں کالماں اُنوں ہندکو دے کالم ایچ ٹھالا۔ ایہہ کالم تو اڈے سامنڑیں ہندکو دارنگ تے انگ لے کے حاضر اُن۔ اُنسی ضرور اُنہاں سی مستفید ہوسو

محمد ضیاء الدین

جنرل سیکریٹری، گندھارا ہندکو بورڈ پاکستان

مصنف دی گل

اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُتَوْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ
وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ
وَتَذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِبَيْدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

زیر نظر کتاب میرا پہلا منتخب کالمی مجموعہ ہے۔ جس وچ منے زیادہ تر آپڑی تحریریاں دا انتخاب کیتا ہے۔ ازدے موضوعات میرے آبائی شہر پشوری متعلق اُن۔ میری خواہش ای کہ اک اس طراں دی کاوش سامنڑے لیاواں جیہڑی پشوریاں اچ نہ صرف اضافہ ہووے بلکہ بوقتِ ضرورت آپڑی آئندہ نسلاں دی رہنمائی دا بھی باعث ہووے۔ چونکہ میرے آباؤ اجداد اتھے ہی دفن اُن، میں خود بھی اسی شہر اچ وڈا ہویا واں۔ اس وسطے اس شہر دا میرے تے بھی حق بنڑا ہے۔ منے آپڑی تحریریاں نال اس شہر سی آپڑی عقیدت تے وابستگی دا نہ صرف اظہار کیتا ہے بلکہ آپڑے شہر پشوری مٹی دا قرض بھی چکانڑے دی ادنیٰ کوشش بھی کیتی ہے۔

ہونو آنے یاں کجھ کتاب دی طرف جس دی اشاعت دے بہانے منوں کجھ سوچنڑے تے آپڑی زندگی دے تجزیے دا بھی اک موقع مل گنیا ہے۔

سرکاری کاغذات دے مطابق 20 مارچ 1961ء میری تاریخ پیدائش ہے۔ پشور اچ پیدا ہویا واں، پلا واں، کھیڈا واں، گنش جماعتاں پڑھیاں وُن۔ تے اک عرصے سی اتھے کاروبار بھی پیا کرنا واں۔ طبعاً شرارتی لڑکا یاں، لڑکپن سی خطاطی تے مصوری بھی کرنا پیاں واں۔ اُردو تے عربی رسم الخط تے کافی مہارت رکھنا واں۔ رات گئے تک ملکی و بین الاقوامی شخصیات دے پینسل تے رنگین پوٹریٹ بنڑانا یاں۔ اگر اس شوق نو جاری رکھداتے اچ اچھا مصور ہوندا۔ اک عرصے سی او ریکارڈ حسین یاداں دے طور تے کہا دے گیراں اچ پیا ریا ایا۔ خواک دن شدید بارش اچ پانزی گیراں اچ داخل ہونوے تے اے ریکارڈ ضائع ہو گیا ایا جڈا منو بہت دکھا ہے۔

حافظ عبدالمجید پیشوری، قاری منظور الحق تے دیر دے قاری قریش سی قرآن پاک پڑھا۔ 11 سپارے حفظ بھی کیئے، بعد اچ کاروباری زندگی اچ داخل ہونے دے باعث اے سلسلہ جاری نہ رہ سکا۔ جدا منواج تک افسوس اے۔ تعلیمی دور مختصر ہونے دے باوجود بھرپور وقت بہت اچھا گزارا۔ آپڑے سکول دی اسمبلی دا قاری تے بہت اچھا مقرر بھی ایساں۔ ہر مہینے بزم ادب اچ باقاعدگی دے نال حصہ لینا ایساں۔ دھواں دھارت تقریریاں ہوندی ایساں۔ اے تقریریاں منومیر اوڈا پیرا لکھ کے دیندا ایساں۔ جوانی دے آثرے دے نال ہی ذمہ داریاں دی بیڑیاں پوادیتی گئیاں تے 1985 اچ میری شادی ہوئی۔

والدہ محترمہ نے ساری زندگی چولیاں پھیلا پھیلا کے دعاواں دیتیاں تے میری تربیت اچ کوئی کسر نہ چھوڑی س۔ ساری اچھائیاں اناں دی دعاواں دا اثر اے جد کے کمزوریاں میری آپڑیاں اناں۔ والد صاحب جناں دی وفات نو 26 سال گزر چکے یں، نے آپڑے کردار تے مختلف حکایات تے قصیاں نال ساڈی تربیت تے رہنمائی ہوئی۔ میری بعض تحریریاں اچ سوانواز دے نمونے مل سُن۔ اک دفعہ گرمیاں اچ ماں نال بڑے اصرار کر کے اک مشہور فلم دیکھنے دے دی اجازت لیتی، میرے شدید اصرار تے اناں نے بادل خواستہ اجازت دیتی۔ فلم سی واپسی تے میں بڑا خوش ایساں کہ کسی نوں پتہ نی لگا۔ راتی جدو والد صاحب نے کچھا کہ دوپہر نوں کیٹھے ایساں ویں؟ منے کیا کہ ادھر ہی ایساں خود والد صاحب دے احترام تے محبت اچ زیادہ دیر چھوٹ نہ بول سکا۔ فٹ تے آپڑے دفاع اچ کہا کہ ماں سی اجازت لے کے سینما گیا ایساں، گویا ساری ذمہ داری ماں دے سرتے پا دتی۔ اس تے والد صاحب نے کیا کہ پُتر! شراب اگر دُوھی دی ہٹی تے بیٹھ کے پی سیں تے لوگ سمجھ سُن کہ دودھ پیا پیناں ویں خواگر دودھ شراب خانے اچ بیٹھ کہ پی سیں تے لوگ سمجھ سُن کہ شراب ہی پیا پیناں ویں۔ گو کہ تو آپڑی ماں دی اجازت نال سینما گیا ایساں خواجس نے بی تودیکھا ہوسی اُنے تیرے تے میرے متعلق کے رائے بڑائی ہوئیں۔ اودن تے اچ دادن، اے گل جس طرح میرے دل اچ نقش ہوگئی اے، ابھی میری سزا بھی ای تے نصیحت بی۔

ازدے علاوہ میرے پیراواں دا بی میری تربیت اچ بڑا عمل دخل اے۔ میرے وڈے پیرا ہر وخت اللہ دا شکر کرنے والے اناں۔ اللہ دا فضل تے کرم طلب کرنے تے لوگاں دی غمی خوشی اچ شرکت دی تلقین کردے رہندے دن۔ اناں دا اے بی کینڈا وے کے ہر جگہ اچھے دوست ہونے چاہیے دین۔ میرے درمیانے مرحوم

پیراجناں دے انتقال نو پنج سال ہو گئے وُن، کیندے آے کہ زندگی پنج گزارو کہ مرنے وخت یہ افسوس نہ ہووے کہ زندگی اس سی بھی بہتر گزر سک دی آئی۔ نیز اناں دا یہ بی کینوا آیا کہ چھوٹے موٹے غم زندگی دا حصہ وُن اللہ سی دعا کرنی چاہی دی اے کہ اللہ کوئی وڈا غم نہ دے وے۔

میرے کالمی اُستاد محترم ڈاکٹر ظہور احمد اعوان اُن، منے اناں دی تحریاں سی ہی کچھ سکھا وے۔ اناں نے ہمیشہ میری رہنمائی کیتی اے۔ اس کتاب دی اشاعت بھی اناں دی مرہون منت اے، جناں نے اس کتاب دی اشاعت اچ میرے و سے اسانی بڑائی۔ بہرام سعید تے یونس قیاسی دی کتاباں دا حصہ، اناں دی دو کتاباں منو بڑی اچھیاں لگیاں اک اے کہ ”اک اچھا آدمی اووے جیڑ ابدی دے وچ رہندے ہووے بی اچھا ہنڑے دی کوشش کرے تے دوسری اے کہ کوئی کالم اچ دی گواہی تے سیاسی و سماجی واقعات و کیفیات دی FIR ہے، تے اک لکھاری نو کالم لکھنڑے وخت یہ ضرور سوچنڑا چاہیے داوے کہ دس سالوں بعد اگر کوئی شخص اے تحریر پڑھے تے اس سی اُس نولطف یا فائدہ ملے۔ اناں دے دیتے ہوئے شعور و سے میں اناں دا مقروض آں تے اناں دے درجات دی بلندی و سے ہمیشہ دعا گوواں۔

گندہارا ہندکو بورڈ و ہندکو اکیڈمی کا دلی شکر گزار آں جناں نے میری تحریاں نوں کتابی شکل دتی۔ تے اس کتاب نو پہلی 100 کتاباں دا حصہ بڑا ایجا بیڑیاں ترجیماً تیار کر کے ادارے دا اثاثہ بڑا نڑے اچ اہم کردار ادا کرسی۔

دلی دُعا وے کہ گندہارا ہندکو بورڈ و ہندکو اکیڈمی آپڑی زبان دے فروغ تے ازدا اثاثہ محفوظ کرنے اچ کامیاب تے کامران ریوؤن۔